

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o tématu nautické metaforiky v literární moderně v jejím širokém pojetí dle Silvia Vietty. Kromě samotného tématu, s důrazem na dílo Franze Kafky, tak postihuje i proměny v chápání jeho atributů, které vedly ke specifické obraznosti v literární moderně přelomu 19. a 20. století. Celá práce se opírá především o uchopení nautického prostoru jako hladkého, nomádského prostoru, jehož charakteristiku formulovali Deleuze a Guattari.

První část, vycházející z tezí Bachelardovy hmotné obraznosti, se zabývá především charakteristikou literárního prostoru formovaného mořskou masou a možností alegorického čtení těchto obrazů. Hydraulika moře dává prostoru jeho jedinečné vlastnosti: beztvartost, proměnlivost a ambivalenci. Ty umožňují chápat nautický prostor nejenom jako prostor dění, ale otevírají jej i dění prostoru, tedy přiřazují význam i aktivitě a dynamice tvárnosti samotné hmoty.

Druhá část navazuje na tradici nautické metaforiky v evropské literatuře, její antické a křesťanské kořeny. Proměna symboliky lodi s počátkem zámořských plaveb, kdy se loď stává předmětem technického a civilizačního pokroku, je pojednána na díle Komenského. Ukazuje se také důležitost nautické metaforiky pro romantickou senzibilitu v souvislosti s diskuzí o vznešenu. Ta daleko dříve ovlivňuje výtvarné umění, jehož technika později zanechává stopu i v literatuře. Kapitola tak poskytuje exkurs i do vývoje v malířství a postihuje podstatné momenty diskuze o vznešenu: fascinaci děním prostoru, příklon k divácké recepci a způsob, jakým se vznešeno řadí k hladkému prostoru.

Závěrečná část podává interpretaci nautické obraznosti v díle Franze Kafky, pomocí níž vysvětluje některé charakteristické rysy Kafkova díla, kterými jsou proměna (metamorfóza), řeč a psaní. Deleuze a Guattari přirovnávají Kafkovo psaní k rizomatickému, nomádskému pohybu v hladkém prostoru. Práce tedy analyzuje strategie pohybu a způsob, jakým subjekt v Kafkově díle uniká tíži přítomného okamžiku. Dále sleduje vytváření smyslu skrze vrstvení významů, které u Kafky spočívá v přechodu (proměně) mezi skutečným (geografickým, biografickým) světem a neohrazeným mytickým prostorem.